

La Pilarica, gironina i catalana

Al barri de Pedret de Girona ja consta que al segle XIV existia un petit oratori dedicat a la Mare de Déu del Pilar. La devoció dels gironins i també la dels pelegrins que passaven per la ciutat en direcció a Saragossa o Santiago de Compostel·la va propiciar que s'hi erigís una nova capella, que fou beneïda l'any 1511. Des de l'any 1584 i fins el 1608 en van tenir cura els pares agustins.

El temple va quedar molt malmès per les tropes napoleòniques. La imatge, durant un temps, es va venerar a la basílica de Sant Feliu.

L'any 1916 s'iniciaren les obres de millora de l'església de Sant Jaume, situada pocs metres al costat. L'església del Pilar fou desamortitzada el 1845 i venuda. L'any 1920 el propietari la va fer desmuntar pedra a pedra per reconstruir-la en un terreny de la seva propietat, a Sant Hilari Sacalm. En el solar que va quedar a Pedret s'hi construiria un magatzem de parracaire i, al cap d'uns anys, una coneguda discoteca.

El temple de Sant Jaume es convertiria en la nova església de la Mare de Déu del Pilar. El dia de la festa (12 octubre) es beneïen herbes aromàtiques, com l'alfàbrega, que es repartien als fidels, a semblança de l'aplec del Bell-Ull de la Catedral. El culte encara continua avui, amb les celebracions eucarístiques el dia de sant Jaume (25 juliol) i per la festa del Pilar.

Per altra banda, a la parròquia del Carme de Girona, hi té una capella lateral dedicada on se celebra la missa els dies feiners (a la fotografia d'Àngel Almazan).

Una antiga publicació informava de la fe dels gironins: *El Pilar en Gerona*, nascuda l'any 1944, com

el «*Órgano de las Congregaciones de Caballeros y Damas del Pilar*». A mitjan dècada de 1960 encara existia.

Documentalment, a Saragossa hi ha hagut un temple dedicat a Maria des de l'any 855, que es podria remuntar a cent anys abans. Però l'advocació del «Pilar» per a aquesta església no surt acreditada fins el 1299. Hi va ajudar una narració anònima inclosa al final d'un còdex titulat *Moralia in Job*, de sant Gregori Magne, escrit l'any 1297. Hi llegim l'aparició de Maria, encara en vida, el 2 de gener de l'any 40 a l'apòstol Jaume, a Saragossa, a prop del riu Ebre, damunt d'una columna (pilar) de jaspi.

La Mare de Déu del Pilar és patrona de la Guàrdia Civil (des de 1913), dels que treballen a Correus (1916), dels funcionaris de les administracions locals (1928) i de la ciutat de Saragossa (1642). L'any 1678, les Corts d'Aragó van ampliar-ne el patronatge a tota la Corona d'Aragó; per tant, també a Catalunya.

Cal aclarir que no és la patrona d'Espanya (ho és la Immaculada Concepció). El fet que el 12 d'octubre coincideixi amb el descobriment d'Amèrica, el 1492, i que sigui oficialment el dia de la festa nacional d'Espanya i de la Hispanitat pot confondre i fer creure que també sigui la patrona de la Hispanitat. Tot i que alguns pontífexs l'han anomenat així, cal recordar que el 12 d'octubre de 1928 el cardenal Pedro Segura, en nom del papa Pius XI, va coronar canònicament la Mare de Déu de Guadalupe com a «Reina de les Espanyes» i, per tant, de la Hispanitat.

ÀNGEL RODRÍGUEZ VILAGRAN

